

- język polski

klasa IV	klasa V	klasa VI
<p>dopuszczający: Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób – reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) – rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów – rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny – wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej – rozumie ogólny sens słuchanych utworów <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji – rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny – wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost – rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi – rozumie ogólny sens czytanych utworów – stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – mówi o swoich reakcjach czytelniczych 	<p>dopuszczający: Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów – wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy – reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji – rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie – wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost – odczytuje informacje zamieszczone na przykład w słowniczku przy tekście, przy obrazie – rozumie ogólny sens czytanych utworów – czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym – stara się poprawnie akcentować wyrazy – samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela lub uczniów wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami – rozpoznaje następujące formy 	<p>dopuszczający: Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – skupia uwagę na krótkich i dłuższych wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów – wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy – reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) – powtarza ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, prostego tekstu poetyckiego, fabuły usłyszonej historii <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich i użytkowych – rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, zachętę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie – wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost – rozumie ogólny sens czytanych utworów – czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym – stara się poprawnie akcentować wyrazy – samodzielnie lub z niewielką pomocą wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – rozpoznaje życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis, list, dedykację – wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, potrafi odszukać

<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy – wie, co tworzy rytm – wskazuje wers, strofę, refren – odróżnia fikcję od rzeczywistości – odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych – określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) – zna cechy baśni i legendy – wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury 	<p>wypowiedzi: życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jakiego typu informacje znajdują się w słowniku ortograficznym, słowniku wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny – potrafi sprawdzać pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym – pod kierunkiem nauczyciela odszukuje wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych i sprawdza użycie związków w słowniku poprawnej polszczyzny 	<p>i poprawnie przepisać cytaty na zadany temat</p> <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi sprawdzić pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzystać ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych – potrafi odszukać wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych, umie z pomocą nauczyciela sprawdzić użycie związków w słowniku poprawnej polszczyzny – potrafi znaleźć prostą informację w Internecie, stara się wyszukiwać wiarygodne informacje – z pomocą bibliotekarza korzysta z zasobów bibliotecznych, w tym ze słowników specjalnych, np. terminów literackich
<p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem – formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym – wypowiada komunikaty zawierające proste informacje – wyraża wprost swoje intencje – odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, – stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem – mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu – za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę – za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat – stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym – wygłasza tekst utworu z pamięci 	<p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – mówi o swoich reakcjach czytelniczych – dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce – z pomocą nauczyciela wskazuje apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, obrazy poetyckie, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy – zna pojęcia: <i>autor</i>, <i>adresat</i> i <i>bohater wiersza</i> – odróżnia teksty użytkowe od literackich – odróżnia utwory pisane wierszem i prozą – krótko mówi o wybranych elementach świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: bohater, akcja, wątek, fabuła, wie, czym jest punkt kulminacyjny – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) – rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, przypowieść i nowelę, podaje z pomocą nauczyciela ich główne cechy – zna pojęcie <i>morał</i>, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela – zna pojęcia: <i>wers</i>, <i>zwrotka</i>, <i>rym</i>, <i>refren</i>, <i>rytm</i> 	<p>ANALIZOWANIE INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko mówi o swoich reakcjach czytelniczych i temacie utworu – dostrzega zabiegi stylistyczne w znanych mu z lekcji utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce; z pomocą nauczyciela wskazuje w znanych mu z lekcji utworach typowe przykłady następujących środków poetyckich: epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofa, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, anafora, pytanie retoryczne, i podaje ich przykłady – zna i wyjaśnia pojęcia <i>podmiot liryczny</i>, <i>autor</i>, <i>adresat wiersza</i> i <i>bohater wiersza</i> – odróżnia teksty użytkowe od literackich, z pomocą nauczyciela rozpoznaje tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy – odróżnia utwory pisane wierszem i prozą, stosuje terminy <i>wiersz</i>, <i>proza</i> – krótko i na ogół trafnie określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze
<p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i 		

<p>odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h – dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – uzupełnia prosty schemat, tabelę – zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układa plan ramowy wypowiedzi, – zapisuje kilkudzaniowe opowiadanie odtwórcze – za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia – za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu – stara się o estetykę zapisu wypowiedzi <p>Kształcenie językowe Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów) – składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające) – fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych) – fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury – przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość – z pomocą nauczyciela podejmuje próby odczytania sensu metaforycznego utworów <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem – odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do typowej sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie – formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym – mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu – wypowiada komunikaty zawierające proste informacje – wyraża wprost swoje intencje – w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, postać, zwierzę itp. – wygłasza tekst utworu z pamięci – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy – składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy w punktach krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry <p>PISANIE</p>	<p>epickim omówionym na lekcji, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, wątek główny, fabuła, wydarzenia, bohater (pozytywny – negatywny), z pomocą nauczyciela określa wątki poboczne utworu i punkt kulminacyjny</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) – odróżnia dialog od monologu – rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, hymn, legendę, przypowieść i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, podaje ich główne cechy, nazywa rodzaj omówionej na lekcji powieści (obyczajowej, fantasy, fantastycznonaukowej, historycznej, przygodowej) – zna pojęcie <i>moral</i>, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela – zna pojęcia: <i>wers</i>, <i>zwrotka</i>, <i>rym</i>, <i>refren</i>, <i>liczba sylab w wersie</i>, wskazuje je w wierszach znanych z lekcji – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. informacyjny, rozrywkowy) spośród innych przekazów i tekstów kultury, operuje podstawowym słownictwem związanym z teatrem (np. akt, kurtyna, gra aktorska, publiczność, rekwizyt, rola, dekoracja, efekty specjalne), dostrzega różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją – odczytuje treść komiksu – wymienia tytuły filmów, seriali, spektakli, programów radiowych i telewizyjnych, wysłuchane koncerty, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży – przypisuje podstawowe cechy bohaterom, krótko opowiada o ich doświadczeniach oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo – rozumie pojęcie fikcji literackiej, potrafi (z reguły poprawnie) odszukać w utworze poznany na lekcji
---	--	--

<p><u>dostateczny:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>ŚLUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada – wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi – powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii – rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi – określa temat i główną myśl tekstu – oddziela informacje ważne od drugorzędnych – wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi – rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu – wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami – poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa swoje reakcje czytelnicze – nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, dwukropek przy wyliczeniu, przecinek, myślnik w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – poprawnie zapisuje głoski miękkie – zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch–h – zna podstawowe zasady dotyczące pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, notatki, streszczenia – z pomocą nauczyciela zapisuje list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę i streszczenie – pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń – tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu – stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi – stara się, by wypowiedzi były czytelne – konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, by były one poprawne pod względem językowym – przepisuje cytat w cudzysłowie 	<p>elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z pomocą nauczyciela na poziomie symbolicznym <p>Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych obowiązujących podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem – odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie; stara się stosować język adekwatny do różnych sytuacji, odróżnia język oficjalny od nieoficjalnego – formułuje pytania i udziela prostych pod względem konstrukcyjnym odpowiedzi, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym – mówi na temat, opowiada o zdarzeniach, akcji książki, filmu – wypowiada komunikaty zawierające proste informacje – wyraża wprost swoje intencje – w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat, przedmiot, miejsce, postać, zwierzę – wygłasza z pamięci tekst utworu poetyckiego – potrafi wygłosić kilkuzdaniowe, schematyczne przemówienie, opierając się na materiale lekcyjnym – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy – składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – potrafi sformułować prostą tezę i dobrać argument oraz przykład do tezy, krótko uzasadnia swoją opinię
--	--	--

<p>rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe – odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze – określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia – wskazuje cechy baśni i legendy w utworze – rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren – zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba – przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość – odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) – odczytuje morał baśni 	<p>Kształcenie językowe</p> <p>Zna podstawową wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe) – składni – konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, neutralne i wykrzyknikowe, wskazuje w zdaniu wyrazy, które łączą się ze sobą, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika – fleksji – odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, potrafi podać przykłady zaimków, wskazuje czasowniki w różnych czasach, trybach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki i zaimki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, oddziela temat od końcówki w wyrazach znanych z lekcji, stopniuje przymiotniki i przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>), przyimek, partykułę i wykrzyknik – fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, z pomocą nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, podaje przykłady głosek ustnych i nosowych, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, dzieli wyrazy litery i 	<p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, potrafi zastosować dwukropek, przecinek, myślnik (również w zapisie dialogu), cudzysłów, rozumie funkcję nawiasu i wielokropka w zdaniu – dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje akapit, oznaczając w nim wstęp, rozwinięcie, zakończenie – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni <i>ó-u</i>, <i>rz-ż</i>, <i>ch-h</i> – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – potrafi wymienić niektóre spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się oddzielać przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym – zna podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego i nieoficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, instrukcji, przepisu kulinarnego, kartki z dziennika, pamiętnika, streszczenia, sprawozdania z wydarzenia; zapisuje je z niewielką pomocą nauczyciela; potrafi zapisać proste życzenia, dedykację, podziękowania, ogłoszenie, zaproszenie – pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń – pisze kilkuzdaniowy tekst o charakterze argumentacyjnym na tematy związane z codziennym życiem – sporządza krótką charakterystykę na podstawie planu i słownictwa zgromadzonego na lekcji – próbuje zredagować kilkuzdaniowy opis przeżyć – tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu, opisując usytuowanie
<p>Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej – dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – formułuje pytania otwarte – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą – stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem – wskazuje wyrazy o znaczeniu 		

<ul style="list-style-type: none"> – dosłownym i metaforycznym składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne – opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni – dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne – recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens – stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) 	<p>sylaby, zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować</p> <p><u>dostateczny:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada – wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów – powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii, formułuje pytania 	<p>elementów, ich kształt, wielkość i kolorystykę</p> <ul style="list-style-type: none"> – w dłuższych formach wypowiedzi pisemnych stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi – jego wypowiedzi są czytelne – konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, aby były poprawne pod względem językowym – rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując podstawowe zasady etykiety językowej
<p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji – odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą i w typowych przykładach – konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym – używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – zapisuje pytania otwarte – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – samodzielnie zapisuje dialog – dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne – tworzy ramowy plan wypowiedzi – układa opowiadanie odtwórcze 	<p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia – rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy – przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost – określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie dosłownym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym – poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów – w prostych tekstach oddziela fakty od opinii – wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami – rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu 	<p>III. Kształcenie językowe</p> <p>Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne i antonimy, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe, podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, związków frazeologicznych, przysłów – składni – wymienia rodzaje zdań: pojedyncze oznajmujące, rozkazujące, pytające, zdania złożone; konstruuje poprawne zdania pojedyncze; stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu; rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem) i orzeczenie (czasownikowe) w typowym zdaniu; wie, że podmiot można wyrazić różnymi częściami mowy; odszukuje orzeczenie imienne w zdaniach znanych z lekcji; wymienia pozostałe części zdania: przydawka, dopełnienie, okolicznik, podaje pytania, na które odpowiadają; zna pojęcia <i>związek wyrazowy</i>, <i>wyraz nadrzędny</i>, <i>wyraz podrzędny</i>, <i>grupa podmiotu</i>, <i>grupa orzeczenia</i>; wskazuje w zdaniu wyrazy, które się ze sobą łączą; rozpoznaje

<ul style="list-style-type: none"> – redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu – zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry – tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu, – ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni – w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny <p>Kształcenie językowe Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy rodzinę wyrazów) – składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych) – fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) – fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki) – stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu <p>dobry:</p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym – potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa swoje reakcje czytelnicze – nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich: apostrofa, powtórzenia, zdrobnienie, uosobienie, ożywienie, podmiot liryczny, (także zbiorowy), wyraz dźwiękonaśladowczy – z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza – dostrzega funkcję obrazowania poetyckiego w liryce – dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe – określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratorską pierwszo- i trzecioosobową – wskazuje cechy mitu, bajki, przypowieści i noweli w utworze – samodzielnie cytuje morał bajki i sens przypowieści – rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym 	<p>określenia rzeczownika i czasownika; z pomocą nauczyciela lub odnosząc się do schematu sporządza wykres zdania pojedynczego; rozpoznaje na przykładach z lekcji zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres prostego, krótkiego zdania złożonego)</p> <ul style="list-style-type: none"> – fleksji – rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej odmianie, czasowniki, przymiotniki, liczebniki i wymienia większość ich typów; podaje pytania, na które odpowiadają odmienne i nieodmienne części mowy; podaje przykłady różnych rodzajów liczebników, zaimków, odmienia zaimki; z reguły poprawnie określa czas, osobę, liczbę, rodzaj, tryb czasownika, a z niewielką pomocą nauczyciela aspekt: dokonany, niedokonany, stronę czasownika; wskazuje rzeczowniki własne i pospolite; odmienia i stopniuje przymiotniki; stopniuje przysłówki; rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no, -to</i>); podaje przykłady przymiotka, partykuły, spójnika i wykrzyknika; poprawnie odmienia najbardziej popularne wyrazy o nietypowej odmianie; odmienia według wzoru czasowniki typu <i>wziąć</i> – fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, przy pomocy nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; podaje przykłady głosek ustnych i nosowych, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, litery i sylaby; zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim i stara się je stosować <p>dostateczny:</p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p>
---	--	--

<p>wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia informacje ważne od mniej ważnych – na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania – właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu – odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio – rozumie funkcję akapitu – oddziela informacje ważne od drugorzędnych – wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach – rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia swoje reakcje czytelnicze – analizuje elementy świata 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja</i>, a także odmiany filmu – przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość – opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych – w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – formułuje pytania otwarte – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp. – wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia – opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp. – recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i 	<ul style="list-style-type: none"> – słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada – wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkunastu wypowiedzi, rozpoznaje główne intencje nadawcy i nastrój słuchanych komunikatów – powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, tekstu poetyckiego, opowiada fabułę usłyszonej historii, formułuje pytania <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich i użytkowych – rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy – przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost – określa temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym – poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów – oddziela fakty od opinii w prostych tekstach – wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, dedykacji, podziękowania, listu – wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, wyszukuje cytaty na zadany temat i poprawnie je zapisuje – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzysta ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów
--	---	--

<p>przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje baśń i legendę – rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu – rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście – objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście – wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość – odczytuje przesłanie utworu <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne zdanie w rozmowie – świadomie dobiera intonację zdaniową – udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi – uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami – łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu – wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń – stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika – gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw – wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, – w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do 	<p>sens</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych – składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym – dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki <i>-by z</i> czasownikami – potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, notatki, streszczenia – zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, krótki list oficjalny, 	<p>obcych, potrafi znaleźć hasło w słowniku frazeologicznym, potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija umiejętności posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do swoich potrzeb – stara się rozwijać umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji – zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa swoje reakcje czytelnicze, określa temat czytanego utworu i próbuje określić jego problematykę – nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie retoryczne) – z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza w analizowanym tekście – dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe; rozpoznaje tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy – określa i nazywa elementy świata przedstawionego w poznanym na lekcji utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, wątek (główny i poboczny), akcja, fabuła, wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy) – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego – wskazuje w poznanym na lekcji
--	---	---

<p>formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć</p> <ul style="list-style-type: none"> – objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów – odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów) – w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji – w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika – w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne – w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw – układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie – stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi – pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń – zapisuje dialog w opowiadaniu – w sposób uporządkowany 	<p>kilkudzaniowy wywiad, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (np. w tabeli) i proste krótkie streszczenie</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego – tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni – stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym – używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych – w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać – wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie <p>Kształcenie językowe</p> <p>W typowych sytuacjach stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej wypowiedzi, tworzy poprawne związki wyrazowe – składni – rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; 	<p>utworze cechy mitu, bajki, hymnu, przypowieści i noweli, legendy, dziennika, pamiętnika, powieści; wymienia gatunki powieści (obyczajowa, fantasy, fantastycznonaukowa, historyczna, przygodowa) i podaje jej cechy, potrafi określić rodzaj powieści omówionej na lekcji i podać jej cechy</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia dialog od monologu, wskazuje je w utworze – cytuje morał bajki i wyjaśnia dosłowny sens przypowieści – rozpoznaje w utworach wierszowanych elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym (dokładny – niedokładny), refren, liczba sylab w wersie – rozpoznaje wiersz biały – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. rozrywkowy, informacyjny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym – odczytuje komiks i wymienia jego cechy – zna pojęcia związane z teatrem i filmem (gra aktorska, reżyser, rekwizyt, dekoracja, antrak, adaptacja, ekranizacja, efekty specjalne, fabuła), a także odmiany filmu, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), wskazuje różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją – odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wskazuje wśród nich te, które mu się podobają – określa doświadczenia bohaterów, przypisuje im cechy oraz określa i ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo – rozumie i wyjaśnia pojęcie
--	---	---

<p>opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia <p>Kształcenie językowe Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi) – składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji) – fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach) – fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie) <p><u>bardzo dobry:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi – odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich – wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu – nazywa intencje nadawcy komunikatu <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą 	<p>neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, konstruuje wykres zdania pojedynczego</p> <ul style="list-style-type: none"> – fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką <i>-by</i>, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>), stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście) – fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe, potrafi je nazywać, wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować <p><u>dobry:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych 	<p>fikcji literackiej, potrafi odszukać w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i typowych – na poziomie symbolicznym <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających, wyrażen grzecznościowych) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, stara się budować kontakt ze słuchaczem, np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie – dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi: proste i rozwinięte, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące; potrafi dostosować swoją wypowiedź do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej – formułuje pytania otwarte i zamknięte – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą nas rzeczywistością, lekturą, utworem poetyckim, filmem itp. – wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia – opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot – recytuje utwory poetyckie,
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych – odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce – wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach – ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – utworów – wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkudzaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów – odróżnia informacje ważne od mniej ważnych – na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania – właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu – odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich 	<ul style="list-style-type: none"> – oddając ich ogólny nastrój i sens – wygłasza krótkie przemówienie na tematy związane z codziennym życiem i bieżącym materiałem lekcyjnym – stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych – składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym – doбира wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe – świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – formułuje tezę i podaje do niej proste argumenty i przykłady, logicznie uzasadnia swoją opinię
<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami 	<p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia – rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy – przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio – oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii – omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo – głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji – wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach oficjalnych, dziennikach, pamiętnikach, 	<p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące użycia przecinka (np. przy wymienianiu, przed niektórymi spójnikami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika (również w zapisie dialogu), nawiasu; bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje cudzysłów – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni <i>ó-u</i>, <i>rz-ż</i>, <i>ch-h</i>, pisowni cząstki <i>-by</i> z czasownikami – potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – potrafi wymienić spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się stosować tę wiedzę w praktyce, często
<p>ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami – objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim – wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu – objaśnia funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście – wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy 		

<p>odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami</p> <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych – rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym – w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką – poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym – w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła – interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania – zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu – wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi – dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z 	<p>relacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – w razie potrzeby sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym – wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych – samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze – odnajduje w omawianych tekstach apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze i objaśnia ich znaczenie – rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza – wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję – wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe – analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: narrator, akcja, fabuła, wątek, punkt kulminacyjny – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratorską pierwszo- i trzecioosobową – identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, wskazuje ich cechy – przytacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści – rozumie podstawową funkcję 	<p>poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych – zna i stosuje większość podstawowych zasad układu graficznego oraz zapisuje uwzględniając je: list (w tym oficjalny), kilkuzdaniowy wywiad, plan wypowiedzi ramowy i szczegółowy (z pomocą nauczyciela), ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, kartkę z dziennika, pamiętnika notatki biograficznej (np. w tabeli), streszczenie, sprawozdanie, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, proste, krótkie streszczenie, sprawozdanie (z wydarzenia i z pomocą nauczyciela z filmu, spektaklu,), życzenia, podziękowanie, dedykację – układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń – pisze krótki, logiczny tekst argumentacyjny – sporządza schematyczną charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, pisze opis przeżyć z wykorzystaniem słownictwa z lekcji – tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni, ich wygląd (kolor, kształt itp.) – w dłuższych formach wypowiedzi stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym i na ogół poprawne pod względem językowym – używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnieniem akapitów – uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym – w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką – komponuje i przekształca plan wypowiedzi – pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń – w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła – dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – wersu, zwrotki, rymu, refrenu – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, omawia je na poziomie dosłownym i próbuje je zinterpretować – używa pojęć: <i>gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie</i>, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia różne gatunki filmowe – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość – odczytuje sens analizowanych utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą nauczyciela – na poziomie przenośnym – wskazuje neologizmy w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać – wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie, potrafi wprowadzić je w tekst – dobiera argumenty i przykłady do tezy, rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji
<p>Kształcenie językowe Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej) – składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych) – fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym) – fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów) 	<p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych – dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową – udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi – łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu – wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń – stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, 	<p>Kształcenie językowe Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące – składni – konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach; konstruuje wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, neutralnych; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykłady zdań, w których podmiot jest wyrażony inną częścią mowy; podaje przykładowe wyrazy, które budują zdanie bezpodmiotowe, i przykłady takich zdań; rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (i jego niektóre rodzaje, np. czasu, miejsca, sposobu) i podaje pytania, na które odpowiadają; łączy w

<p>celujący:</p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur – wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi – odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI-SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich – wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury – dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam – odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość <p>Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem 	<p>przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika</p> <ul style="list-style-type: none"> – gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru – wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe – aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami – w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematu słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu – świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi – składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od metaforycznych i objaśnia znaczenia metaforyczne – dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed 	<p>związki wyrazowe wyrazy w zdaniu; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; konstruuje wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; wyjaśnia pojęcia <i>związek wyrazowy</i>, <i>wyraz nadrzędny</i>, <i>wyraz podrzędny</i>, <i>grupa podmiotu</i>, <i>grupa orzeczenia</i>, wskazuje je na typowych, prostych przykładach, sporządza wykres typowego zdania złożonego</p> <ul style="list-style-type: none"> – fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb, aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej, w różnych trybach, aspektach; rozpoznaje i nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcję; oddziela temat od końcówki w rzeczownikach znanych z lekcji, wskazuje oboczności w typowych wyrazach odmiennych; odmienia (liczba, rodzaj, przypadek) i stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaje stopniowania (regularne, nieregularne, opisowe); rozpoznaje przysłówki i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; podaje przykłady przysłówek odprzymiotnikowych i niepochozących od przymiotnika; rozpoznaje typowe przyimki (i wyrażenia przyimkowe), używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; na ogół poprawnie zapisuje czasowniki z częstką <i>-by</i>; rozpoznaje nieosobowe formy czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>,
---	---	---

<p>rozwiązania problemu, wykonania zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> – podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur – interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych – wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, – fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi <p>Kształcenie językowe Świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.</p>	<p>wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, <i>-by</i> z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach) – zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i stosuje zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, , notatki, streszczenia – zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (w różnych formach) i streszczenie – układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form wypowiedzi, np. opis – stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi 	<p><i>-to</i>); stosuje wykrzykniki i partykuły; rozpoznaje najczęstsze zaimki i spójniki w tekście; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie, w tym czasownik typu <i>wziąć</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować <p><u>dobry:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów – wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkudzaniowej wypowiedzi; formułuje pytania i rozpoznaje nastroj słuchanych komunikatów – odróżnia informacje ważne od mniej ważnych – na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania – właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu – odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje i krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich – rozpoznaje dosłowne i
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć – zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji – w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach – w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowania i postaw – dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia – sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu <p>Kształcenie językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: – słownictwa – wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobnieniami, wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi – składni – rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, neutralnych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot i orzeczenie, buduje spójne zdania pojedyncze w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, tworząc wykres zdania pojedynczego, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> – symboliczne intencje nadawcy – przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio – oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii – omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, z niewielką pomocą nauczyciela omawia je na poziomie przenośnym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się je interpretować głosowo – głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji – wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, rozumie ich funkcję – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach (w tym oficjalnych), dziennikach, pamiętnikach, relacjach, dedykacjach, podziękowaniach – wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, cytatów – wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych; korzysta w razie potrzeby ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych, słownika frazeologicznego; samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznaczných, poprawnej polszczyzny, encyklopedii – potrafi znaleźć informacje w
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – fleksji – rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki i określa ich formę, rozpoznaje czasy i typy liczebników, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>), wskazuje zaimki w tekście, podaje ich przykłady, wyjaśnia ich funkcję i stosuje je do celu uniknięcia powtórzeń, poprawnie używa krótszych i dłuższych form zaimków, używa odmiennych części mowy w poprawnych formach – fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim <p><u>bardzo dobry:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>ŚLUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi – samodzielnie i krytycznie wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkudzaniowa wypowiedź), rozpoznaje nastrój i nazywa intencje nadawcy komunikatu – odczytuje i omawia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich – wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych 	<ul style="list-style-type: none"> słowniku bohaterów literackich i innych słownikach – rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do znalezienia potrzebnych mu informacji – rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji – zna i regularnie stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line) <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, określa tematykę i problematykę utworu – odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie retoryczne, przeważnie objaśnia ich znaczenie – rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, opisuje cechy podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego) – wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, rozpoznaje tekst publicystyczny informacyjny, reklamowy i rozumie ich funkcje – analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy) – rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego i określa jego cechy – odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze
--	---	---

	<p>uczniowi z doświadczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy – przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi na przykład opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą – oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, dokonuje selekcji materiału na podstawie faktów i opinii zawartych w tekście – szczegółowo omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę na przykład na wyrażane emocje i interpunkcję – głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu; poprawnie akcentuje wyrazy, również te, które w języku polskim akcentuje się nietypowo – ma świadomość konstrukcji wypowiedzi, rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – świadomie posługuje się akapitami w celu oddzielania od siebie poszczególnych zagadnień – płynnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach oficjalnych, dziennikach i pamiętnikach – odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, wskazuje ich cechy, zna gatunki powieści (obyczajowa, fantastycznonaukowa, fantasy, historyczna, przygodowa), podaje ich cechy, przyporządkowuje je do konkretnych utworów – przytacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie przypowieści – rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu (dokładny – niedokładny), refrenu, liczby sylab w wersie, samodzielnie wskazuje w wierszu wyżej wymienione elementy – rozpoznaje wiersz biały – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i z niewielką pomocą nauczyciela interpretuje go na poziomie przenośnym – odczytuje komiks i podaje jego cechy – używa pojęć: gra aktorska, reżyser, adaptacja, anrakt, scenografia, ekranizacja, kadr, ujęcie, efekty specjalne, audycja, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego, odróżnia różne gatunki filmowe, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), omawia różnice między tekstem literackim a jego adaptacją – świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wyraża i uzasadnia opinię na ich temat – charakteryzuje komiks jako tekst kultury, wskazuje charakterystyczne dla niego cechy – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy i doświadczenia, odnosi
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje i odczytuje przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – systematycznie korzysta ze słownika ortograficznego – wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopiśmach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami – świadomie używa słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny w celu wzbogacenia warstwy językowej tekstu <p>ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – swobodnie opowiada o swoich reakcjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami – odnajduje w utworze poetyckim apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, objaśnia ich funkcję i znaczenie przerośne – rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nie utożsamiając ich ze sobą; wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego, adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu – szczegółowo omawia obrazy poetyckie w wierszu i ich funkcję w utworze – szczegółowo omawia cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe <ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim – identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, szczegółowo omawia ich cechy – rozumie rolę osoby mówiącej 	<p>postawy i doświadczenia bohaterów do własnych przeżyć</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej, odszukuje w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne – odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą na poziomie przerośnym, wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, buduje kontakt ze słuchaczem np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie, wykrzyknień – dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową – formułuje przemyślane pytania otwarte i zamknięte, udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi – łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu – wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń – stosuje poprawne formy gramatyczne odmiennych części mowy – gromadzi wyrazy określające i nazywające, np. cechy wyglądu i charakteru – wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany na
--	--	---

	<p>w tekście (narrator), rozpoznaje narratora trzecioosobowego i dostrzega różnice między narracją pierwszo- i trzecioosobową</p> <ul style="list-style-type: none"> – objaśnia morał bajki na poziomie metaforycznym, samodzielnie odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści – rozumie funkcję: wersu, zwrotki, rymu, refrenu w ukształtowaniu brzmieniowej warstwy tekstu – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przerośnym – funkcjonalnie używa w swoich wypowiedziach pojęć z zakresu filmu i radia, m.in. <i>gra aktorska, reżyser, scenariusz, adaptacja (filmowa, muzyczna, radiowa itd.), ekranizacja, kadr, ujęcie, słuchowisko</i>; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych słuchowiska i różne gatunki filmowe – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich – samodzielnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przerośnym – rozumie pojęcie <i>neologizm</i>, wskazuje neologizmy w tekście, rozumie zasady ich tworzenia <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych – dostosowuje wypowiedź do 	<p>tematy związane z otaczającą rzeczywistością, lekturą, tekstem poetyckim, filmem itp.: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, poprawnie streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktywnie uczestniczy w rozmowie o lekturze, filmie czy codziennych sytuacjach – w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, przeżycia, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematu słownictwo, jak i słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji oraz słownictwo opisujące – wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu – wygłasza przygotowane wcześniej przemówienie, dbając o dobór argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu – świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi – składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów – dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) oraz poprawne związki wyrazowe – formułuje tezę, podaje do niej argumenty i przykłady, odróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji, potrafi zabrać głos w dyskusji, zaprezentować i logicznie uzasadnić swoją opinię, wie, czym jest perswazja, i potrafi na nią odpowiednio zareagować <p>PISANIE</p>
--	--	---

	<p>adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową, – poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi – w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy związane z omawianą tematyką – w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematuwi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych pamięci lub recytowanych utworów – interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania – swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe – świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów (również akcentowanych nietypowo) i intonowania wypowiedzi – składa pomysłowe życzenia, tworzy precyzyjną wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – dokonuje samokrytyki 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przy wymienianiu oraz przed zaimkami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika, średnika, nawiasu, bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje cudzysłów – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, cząstki -by z czasownikami – zna i stosuje najczęstsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą – wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stosuje tę wiedzę w praktyce, oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym – zna i stara się stosować zasady zapisu przymiotników złożonych – zna i stosuje zasady układu graficznego i uwzględnia wszystkie niezbędne elementy następujących form wypowiedzi: list (w tym oficjalny), wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcja, przepis kulinarny, dziennik, pamiętnik, streszczenie, scenariusz filmowy, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), życzenia, dedykacja, podziękowanie – układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby było wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie
--	--	--

	<p>wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka</p> <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek, średnik; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyrazy do następnego wersu – komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów; płynnie stosuje poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich – bezbłędnie odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą – pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny, wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dziennik, pamiętnik, notatkę biograficzną, streszczenie – zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę biograficzną (w różnych formach) i streszczenie, dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim danych – układa szczegółowe/pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list z perspektywy bohatera, list oficjalny, dziennik i pamiętnik, streszcza przeczytane utwory literackie, zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń 	<p>wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przymyki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze poprawne: tekst argumentacyjny, charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, opis przeżyć wewnętrznych – w dłuższych wypowiedziach pisemnych stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi – w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji – zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji – w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach – w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy np. charakteru na podstawie zachowania i postaw – dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia – sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu – formułuje tezę, dobiera argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji <p>Kształcenie językowe Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – wzbogaca tworzony tekst np. zdrobnieniami,
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, wprowadza inne formy wypowiedzi, np. opisu, charakterystyki bezpośredniej, świadomie stara się różnicować język bohaterów i narratora – w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał odbiorcy jej czytanie – tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie szuki nazewnictwo i słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć – uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym – w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny – dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym – sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, potrafi płynnie wprowadzić cytat do własnego tekstu <p>Kształcenie językowe Sprawnie stosuje i wykorzystuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie dobiera zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i frazeologizmy, wzbogacając teks 	<p>zgrubieniami, synonimami, przeciwstawnymi (antonimami), wieloznacznymi; w wypowiedziach operuje związkami frazeologicznymi, przysłowiami, słownictwem wartościującym i opisującym</p> <ul style="list-style-type: none"> – składni – rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki zdań; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, rozkazujących, wykrzyknikowych, neutralnych, w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem i innymi częściami mowy: przmiotnikiem liczebnikiem, zaimkiem, podmiot domyślny, a w omówionych na lekcji przykładach wskazuje podmiot w dopełniaczu i zdania bezpodmiotowe), odszukuje w zdaniach orzeczenie czasownikowe i imienne; rozpoznaje pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (na typowych przykładach – okolicznik czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia) i podaj pytania, na które odpowiadają; buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia (bliższe i dalsze) i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu i wyrazy pozostające poza związkami zdania, tworzy wykres zdania pojedynczego i odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny, podrzędny, wyrazy równorzędne (szereg); wskazuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiot i grupę orzeczenia; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji; rozpoznaje zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres zdania złożonego – fleksji – rozpoznaje i najczęściej poprawnie odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie
--	---	--

	<p>w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> – składni – swobodnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone, równoważniki zdań, wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki, dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzi złożonych) – fleksji – rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), stosuje formy różnych czasów i trybów czasownika, typy liczebnika, zaimki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no, -to</i>), zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym – fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów <p>celujący:</p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p>	<p>znane z lekcji (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne); rozpoznaje i poprawnie odmienia czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb); rozumie konstrukcje strony czynnej, biernej, zwrotnej; rozpoznaje czasowniki nieprzechodnie; przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb); rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no, -to</i>); odmienia czasowniki typu <i>wziąć</i>; rozpoznaje, odmienia stopniuje przymiotniki, wskazując sposób stopniowania (regularny, nieregularny, opisowy); rozpoznaje i odmienia liczebniki; określa rodzaje liczebników, zaimków (określa ich formę, przeważnie poprawnie wskazuje zaimki w tekście, nazywa ich rodzaje, wyjaśnia ich funkcję i stosuje je w celu uniknięcia powtórzeń, poprawnie używa krótszych i dłuższych form zaimków); wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje większość przyimków złożonych używa odmiennych części mowy w poprawnych formach; oddziela temat od końcówki, wskazuje i wyjaśnia oboczności; wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności samogłoskowe, spółgłoskowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią a wymową w poprawnym ich zapisie; bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, np. <i>ń – ni-s – ni-o</i>, zna stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim <p>bardzo dobry:</p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, rozumie ich wydźwięk
--	---	--

	<p>SLUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur – wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi – odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz je interpretuje <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym – szuka inspiracji do wzbogacenia swoich tekstów w słownikach wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny – dba o czystość i poprawność swojej wypowiedzi, korzystając z różnych źródeł: słowników, poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich – wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści w innych tekstach kultury – dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkuzdaniowa wypowiedź), rozpoznaje nastrój i nazywa intencje nadawcy komunikatu – swobodnie odczytuje nastrój, intencje i przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich – wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich i nieliterackich – samodzielnie wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy – przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą – oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych – omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym – czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę np. na wyrażane emocje i interpunkcję – głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens i nastrój odczytywanego tekstu; poprawnie akcentuje wyrazy, również te, które w języku polskim akcentuje się nietypowo – ma świadomość konstrukcji wypowiedzi rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie – poprawnie oddziela fakty od
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość <p>Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania – podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur – interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym, twórczym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych – wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi <p>Kształcenie językowe</p> <p>Świadomie stosuje i twórczo wykorzystuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> opinii w dłuższych tekstach i informacje ważne od drugorzędnych – wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach oficjalnych, dziennikach i pamiętnikach, dedykacjach, podziękowaniach – odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, swobodnie posługuje się cytatami w mowie i piśmie – wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami – świadomie używa słowników: ortograficznego, języka polskiego wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, frazeologicznego, bohaterów literackich i innych słowników i encyklopedii dla wzbogacenia warstwy językowej tekstu oraz jego treści – rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do rozwijania własnych zainteresowań – systematycznie rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji – zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (papierowych oraz on-line), korzysta z nich z własnej inicjatywy <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie i poprawnie opowiada o swoich reakcjach i refleksjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje
--	---	---

		<p>swoje reakcje czytelnicze z reakcjami innych odbiorców, samodzielnie mówi o tematyce czytanego utworu i zauważa jego złożoną problematykę</p> <ul style="list-style-type: none"> – odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie retoryczne, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne – rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nigdy nie utożsamiając ich ze sobą – wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego), adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu – wnikliwie omawia obrazy poetyckie w wierszu – szczegółowo omawia cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, publicystyczne informacyjne, reklamowe • płynnie objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim, takich jak czas i miejsce wydarzeń, narrator (pierwszo- i trzecioosobowy), akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, zwrot akcji, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy, zbiorowy) – odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze – biegle identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, szczegółowo omawia ich cechy, swobodnie omawia cechy różnych gatunków powieści (obyczajowej, fantastycznonaukowej, fantasy, historycznej, przygodowej) i potrafi odnieść je do lektur – objaśnia morał bajki na poziomie dosłownym i symbolicznym, odczytuje dosłowne i symboliczne przesłanie
--	--	--

		<p>przypowieści</p> <ul style="list-style-type: none"> – płynnie operuje pojęciami: <i>wers, zwrotka, rym (dokładny – niedokładny, układ rymów), refren, liczba sylab w wersie</i>, samodzielnie omawia funkcję tych elementów w wierszu – rozpoznaje wiersz biały – wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (informacyjny, rozrywkowy, publicystyczny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przenośnym – swobodnie używa pojęć z zakresu teatru, filmu i radia, m.in. gra aktorska, rola, reżyser, scenariusz, scenarzysta, scenografia, scenograf, adaptacja (filmowa, muzyczna, radiowa, teatralna), ekranizacja, kadr, ujęcie (i jego rodzaje), antrakt, słuchowisko, efekty specjalne, montaż; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych słuchowiska i różne gatunki filmowe, swobodnie wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), omawia i refleksyjnie ocenia różnorakie różnice między tekstem literackim a jego adaptacją – świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, potrafi samodzielnie wybrać spośród nich wartościową i interesującą dla niego ofertę, a także wyrazić przemyślaną opinię na ich temat – charakteryzuje komiks jako tekst kultury, płynnie wskazuje charakterystyczne dla niego cechy – charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich doświadczenia i postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych
--	--	--

		<p>bohaterów literackich</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej prawdopodobnej i fantastycznej, sprawnie odszukuje i objaśnia w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne – samodzielnie i poprawnie odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i przerośnym, poprawnie wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, sprawnie buduje i podtrzymuje kontakt ze słuchaczem, stosując apostrofy, wypowiedzi nacechowane emocjonalnie, wykrzyknienia itd. – płynnie dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego – formułuje trafne, ciekawe pytania, udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową – poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi – w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny
--	--	---

		<p>język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką</p> <ul style="list-style-type: none"> – w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematowi słownictwo oraz służące do formułowania ocen, opinii, emocji – zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych z pamięci lub recytowanych utworów – wygłasza ciekawe, przekonujące, logiczne przemówienie, dbając o dobór najwłaściwszych argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu – interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania – swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe – świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi – składa pomysłowe życzenia, podziękowanie, tworzy precyzyjną wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka – formułuje tezę, podaje przekonujące, przemyślane argumenty i przykłady, świadomie używa argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji, bierze czynny udział w dyskusji, przedstawiając przemyślane stanowisko i logicznie, wyczerpująco je uzasadnia, rozumie funkcję perswazji w wypowiedzi <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielką literę na początku
--	--	---

		<p>wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, bezbłędnie stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik (również w zapisie dialogu), wielokropek, średnik, nawias, dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje cudzysłów w tytułach, cytatach i w przypadku ironii</p> <ul style="list-style-type: none"> – komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, płynnie stosuje wszystkie poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich – odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą – bezbłędnie wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, nawykowo stosuje tę wiedzę w praktyce, poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym (również o skomplikowanej budowie) – zna zasady zapisu przymiotników złożonych, stosuje się do nich – pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny i nieoficjalny, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, streszczenie, wywiad, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę (w różnych formach) i streszczenie, pomysłowe życzenia, dedykację, podziękowanie, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), relację, scenariusz filmowy; dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim informacji – układa rozbudowane fabularnie, pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list i dziennik z perspektywy
--	--	--

		<p>bohatera, precyzyjnie streszcza przeczytane utwory literackie, zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń; redaguje opis przeżyć</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze poprawny, przemyślany, logicznie zbudowany tekst argumentacyjny – sporządza samodzielna, wnikliwa charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego – w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (m.in. wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał jej czytanie odbiorcy – tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji – sporządza poprawny, bogaty leksykalnie opis przeżyć wewnętrznych – uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym, stylistycznym, ortograficznym – w wypowiedziach związanych z lekturą, tekstem poetyckim, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy, przysłowia związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny – dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym – sprawnie wyszukuje i samodzielnie dobiera cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, płynnie wprowadza cytat do własnego
--	--	---

		<p>tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie formułuje tezę, przy jej uzasadnianiu płynnie dobiera przekonujące argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji <p>Kształcenie językowe Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie i swobodnie dobiera zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, słownictwo wartościujące i opisujące, wzbogacając tekst w zależności o formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej – składni – samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje podmiot (gramatyczny – wyrażony różnymi częściami mowy: rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem, bezokolicznikiem, także domyślny, logiczny w dopełniaczu), orzeczenie, (czasownikowe i imienne); rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia); tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi; stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; swobodnie odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny (określający), podrzędny (określany), znajduje wyrazy pozostające poza
--	--	--

		<p>związkami zdania, wyrazy równorzędne (szereg); odszukuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiot i grupę orzeczenia; dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych; bezbłędnie sporządza wykresy prostych i rozbudowanych zdań pojedynczych</p> <p>– fleksji – rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej odmianie przewidziane w programie nauczania; bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb, strona), wskazuje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; bezbłędnie rozpoznaje formy osobowe i nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>), swobodnie przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb, czas); bezbłędnie rozpoznaje przysłówki odprzymiotnikowe i nie pochodzące od przymiotnika i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; rozpoznaje typy liczebników, zaimków, zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami; bezbłędnie wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i swobodnie podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje przyimki złożone, swobodnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków; wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym, bezbłędnie</p>
--	--	--

		<p>wskazuje i wyjaśnia oboczności, wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów <p><u>celujący:</u></p> <p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje, interpretuje i wyjaśnia przenośny i symboliczny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur – wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi i przemyśleń – odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz samodzielnie i w sposób oryginalny je interpretuje <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym, argumentacyjnym lub oceniającym – szuka inspiracji do wzbogacenia swoich tekstów w słownikach wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, wyrazów obcych, frazeologicznego itd.; dba o poprawność ortograficzną,
--	--	---

		<p>językową, merytoryczną, kompozycyjną swoich wypowiedzi, świadomie korzystając z potrzebnych w danej sytuacji słowników i innych materiałów (np. poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych)</p> <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich – wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści, hymnu, legendy itd. w innych tekstach kultury, świadomie odczytuje różne gatunki powieści, rozumie konwencję gatunków mieszanych, zwłaszcza we współczesnych tekstach literatury dziecięcej – dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam itp. – odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych jako nosicieli uniwersalnych postaw i opisuje otaczającą ich rzeczywistość <p>Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> – z zaangażowaniem inicjuje i aktywnie podtrzymuje rozmowę/dyskusję/polemikę np. na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur – interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych – polemizuje i przedstawia oryginalne, przemyślane stanowisko, formułuje tezę, na której poparcie podaje różnorodne argumenty odnoszące się do logiki oraz emocji, jego wypowiedzi cechuje szeroka wiedza, wysoka kultura, bogate słownictwo i poszanowanie dla innych stanowisk
--	--	--

		<p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none">– tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, trafną i celną argumentacją, poprawną konstrukcją oraz właściwym doborem środków językowych– wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi <p>Kształcenie językowe Świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.</p>
--	--	--